

De Nederlandse maagd

De Nederlandse Maagd is een zinnebeeld van het Nederlandse gemenebest. Een maagd als verpersoonlijking van een stad of land is een motief dat al in de oudheid op Griekse munten terug te vinden is. In die tijd werd de stedenmaagd vaak vergoddelijkt en dus als godin vereerd. Het motief is altijd blijven bestaan en in de Renaissance werd het weer populair. Iconografisch zijn de stedenmaagden en de Nederlandse Maagd verwant aan Minerva en Pallas Athene. Minerva of Menerva is een personificatie van de goddelijke macht van het verstand, van de vindingrijkheid van de menselijke geest. Daarnaast staat haar betekenis als de beschermster van de burchten van de steden.

De Nederlandse maagd

De Bataafse maagd

Tijdens de Franse Revolutie werd "Marianne", de Franse maagd, het symbool van de Franse republiek. Het is dan ook vooral geschikt als zinnebeeld van een republiek. De Bataafse republiek kende vanaf 1796, in navolging van de Franse, de Bataafse maagd die het welvaren van het land moest verbeelden. Het wapen (de geus) op de Bataafse vlag en met een leeuw aan haar voeten. De Bataafse maagd heeft een edel profiel, draagt meestal een Romeins gewaad dat in brede plooiën tot op de grond valt en een helm met pluimen. In hetzelfde jaar werd de maagd ook met een vrijheidshoed op een speer afgebeeld.

Marianne, de Franse maagd heeft in de loop der jaren meerdere gezichten gehad. Haar profiel staat op het officiële wapen van het land, staat op de Franse euromunten en postzegels. Vandaag oogt Marianne een heel stuk jonger dan vroeger. De officiële bustes begonnen de trekken van bekende vrouwen aan te nemen tijdens de jaren 60/70 van de vorige eeuw. De eerste was Brigitte Bardot, een filmactrice, in 1970. Ze werd opgevolgd door Mireille Mathieu, een zangeres, in 1978. Catherine Deneuve, actrice, in 1985. Inès de la Fressange, model en ontwerpster in 1989. Laetitia Casta, actrice en topmodel, in 2000. In 2003 werd Evelyne Thomas, een talk show presentatrice, gekozen als de nieuwe Marianne.

De Franse maagd op de wereldbol

De Britse maagd

Naast de Franse maagd oftewel Marianne kent ook het Verenigd Koninkrijk een maagd, Britannia geheten. Britannia of Lady Britannia is een krijgshaftige maagd, het zinnebeeld van het Verenigd Koninkrijk en Engeland. De maagd draagt een drietand als symbool van haar hegemonie over de oceanen, een helm met pluimen, een klassieke Romeinse tunica en een schild met het Kruis van Sint-George en het Kruis van Sint-Andreas. Britannia verscheen ook op munten en op de Medaille van het Britse Rijk. Door een dergelijk zinnebeeld, herinnerend aan Roma, te kiezen identificeerde het zich over de gehele wereld uitbreidende Britse rijk zich met het Romeinse Rijk.

In de 19e eeuw begon Duitsland zich te vereenzelvigen met de vrouwenfiguur Germania. In de 19e eeuw als typisch Germaans geziene attributen als blonde vlechten, een kuras, met staal bedekte borsten en eikenloof onderscheidden haar van andere nationale maagden zoals Brittania, de Nederlandse Maagd en de Franse Marianne. Inspiratiebron voor Germania als zinnebeeld was Brittania. Germania werd echter niet als zeevarend afgebeeld, Duitsland was geen belangrijke zeevarende natie. Germania komt voor als heraldische figuur, als vignet en als postzegel.

De Germaanse maagd

Door het hele land komt men wel beelden van de Nederlandse maagd tegen. Op onze guldenmunten, op postzegels, in de symboliek al vanaf 1600. Pas na de verkiezing van de Bataafse maagd gevolgd door de Nederlandse maagd verkreeg het symbool nationale bekendheid. Tegenwoordig is het symbool in de vergetelheid geraakt.

Een beeld van de Nederlandse maagd, de eensgezindheid van het land tijdens de tiendaagse veldtocht van 2 tot 12 augustus 1831, verbeeldend, werd als "nationaal monument" op de Dam in Amsterdam geplaatst maar zozeer verfoeid dat het beeld, met de bijnaam "Naatje" al spoedig, in 1914, weer werd weggehaald. Het beeld is sindsdien spoorloos. De uitdrukking "het is weer naatje" (of Naadje) voor prutswerk is blijven bestaan.

Het beeld van de Nederlandse maagd, links op de zuil, op de dam

Drie afbeeldingen van de Nederlandse maagd, respectievelijk uit 1690, 1787 en 1912

In tegenstelling tot de Franse maagd is de afbeelding redelijk gelijk gebleven, getuige voorgaande afbeeldingen. De hoed van de vrijheid op de punt van de speer is nog steeds aanwezig. Dit symbool stamt uit de klassieke oudheid, waar de Romeinse staatsman en filosoof Marcus Tullius Cicero al schreef dat de vrijgelaten of vrijgekochte slaaf als teken van zijn vrijheid een hoofddeksel mocht dragen. Dat zinnebeeld werd door de Nederlandse opstandelingen tijdens de Tachtigjarige Oorlog overgenomen. Daarnaast heeft zij een Romeins of Grieks kleding aan, ook een schild is altijd aanwezig. Soms een helm en vrij vaak de leeuw aan haar voeten. Meestal wordt zij zittend afgebeeld.

NB. De Nederlandse maagd heet Belgia en niet Hollandia zoals je misschien zou denken. De reden hiervoor ligt in het feit dat de beide landen vroeger één waren